

คำวินิจฉัยของ นายประเสริฐ นาสกุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑/๒๕๔๓

วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๔๓

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (นายสมพร หรือหมา เดชานุกาพ นายเนร มหาวิทย์ และนายรังสรรค์ ต่อสุวรรณ ผู้ร้อง)

ศาลอาญากรุงเทพใต้มีคำร้องเป็นหนังสือ ที่ ขธ ๐๒๔๒/๑๙๗๕๗ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๑ ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญ ความว่า ผู้ร้อง/จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ ในคดีของศาลอาญากรุงเทพใต้ หมายเลขดำที่ ๕๕๐/๒๕๓๖ ระหว่างพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด โจทก์ นายสมพร หรือหมา เดชานุกาพ จำเลยที่ ๑ กับพวกรวม ๔ คน ยื่นคำร้องขอให้ศาลอาญากรุงเทพใต้ส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา

๑. ผู้ร้อง

๑.๑ นายสมพร เดชานุกาพ และนายเนร มหาวิทย์ ซึ่งเป็นจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ในคดีของศาลอาญากรุงเทพใต้ หมายเลขดำที่ ๕๕๐/๒๕๓๖ ระหว่างพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด โจทก์ นายสมพร หรือหมา เดชานุกาพ จำเลยที่ ๑ กับพวกรวม ๔ คน ถูกฟ้องในข้อหา ร่วมกันใช้ผู้อื่นกระทำความผิดด้วยการใช้ จ้าง วาน หรือยุยงส่งเสริมให้ฆ่าผู้อื่น โดยเจตนาและไตร่ตรองไว้ก่อน อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา (ป.อาญา) มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๒๘๘ และมาตรา ๒๘๙ โดยมีการสอบสวนที่ไม่เป็นธรรมจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่า

๑.๑.๑ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ป.วิ.อาญา) มาตรา ๑๖ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

๑.๑.๒ ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบในการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ ข้อ ๒.๕ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

๑.๑.๓ คำสั่งแต่งตั้งพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามคำสั่งกรมตำรวจ ที่ ๘๖๑/๒๕๓๖ เป็นคำสั่งที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ และพนักงานสอบสวนตามคำสั่งดังกล่าวไม่มีอำนาจสอบสวนตามกฎหมาย

๑.๑.๔ การกระทำของพนักงานสอบสวนที่สอบสวนผู้ร้องเพราะอาศัยอำนาจตามคำสั่งดังกล่าว เป็นการกระทำที่ไม่ชอบ การสอบสวนเป็นการสอบสวนที่ไม่ชอบและไม่เป็นธรรม ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เพราะละเมิดสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชนซึ่งรัฐธรรมนูญรับรอง

๑.๒ นายรังสรรค์ ต่อสุวรรณ ซึ่งเป็นจำเลยที่ ๔ ในคดีดังกล่าว อ้างว่า ผู้ร้องถูกฟ้องคดีโดยอาศัยสำนวนการสอบสวนที่ ๓๗/๒๕๓๖ ของพนักงานสอบสวนตามคำสั่งแต่งตั้งของกรมตำรวจที่ ๘๖๑/๒๕๓๖ ซึ่งมีใช้เป็นพนักงานสอบสวนตาม ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ โดยสรุปคดีว่า

วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๖ นายวิโรจน์ เหลืองสุวรรณ ผู้ใหญ่บ้านตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ถูกคนร้ายลอบฆ่าตาย นายประทุม สุขมณี เป็นผู้ต้องสงสัยว่า ผ่านนายวิโรจน์ จึงถูกเจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจภูธร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ตรวจค้นบ้าน และยึดอาวุธปืนไปตรวจพิสูจน์ นายประทุมไปหา พันตำรวจโท ประพันธ์ เนียรภาค เพื่อขอความช่วยเหลือ พันตำรวจโท ประพันธ์ พานายประทุมไปพบ พันตำรวจเอก รังสรรค์ ชำนาญหมอ เพื่อขอความช่วยเหลือ พันตำรวจเอก รังสรรค์ ให้ความช่วยเหลือโดยสังคินอาวุธปืนให้แก่ นายประทุม และใช้ให้นายประทุมไปสืบสวนหาคนร้ายที่ฆ่า นายวิโรจน์ ตาย

วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๓๖ นายประทุม พร้อมด้วยนายบำรุง ชัยเมือง หลานชายนายประทุม มารายงานกับ พันตำรวจโท ประพันธ์ว่า ยังสืบหาคนร้ายฆ่า นายวิโรจน์มิได้ และพูดคุยกับ พันตำรวจโท ประพันธ์ เป็นเวลานานประมาณ ๑ ชั่วโมง พันตำรวจโท ประพันธ์ จึงถามนายประทุมว่า ปัจจุบันยังมีผู้มาติดต่อให้ทำงานหามือปืนอยู่อีกหรือไม่ นายประทุม จึงเล่าเรื่องที่มีผู้มาว่าจ้างให้ นายประทุมจัดหามือปืนไปสังหาร นายประมาณ ชันชื้อ ประธานศาลฎีกา พันตำรวจโท ประพันธ์ นำเรื่องดังกล่าวไปเล่าให้ พันตำรวจเอก รังสรรค์ ฟัง พันตำรวจเอก รังสรรค์ แนะนำให้นำเรื่องไปปรึกษากับตำรวจกองปราบปราม พันตำรวจโท ประพันธ์ จึงนำเรื่องไปเล่าให้ตำรวจกองปราบปรามฟัง

วันที่ ๑๗ และ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๓๖ ตำรวจกองปราบปราม และ พันตำรวจโท ประพันธ์ ไปหานายประมาณที่บ้านและที่ศาลฎีกา นายประมาณทราบเรื่องแล้วยืนยันว่า ผู้บงการจ้างวานให้ฆ่าตนต้องเป็นผู้ร้องและนางยินดี ต่อสุวรรณ ภรรยาผู้ร้อง

วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๓๖ ตำรวจกองปราบปรามทำบันทึกคำให้การของ นายประทุม ไว้ในสำนวนการสอบสวนในฐานะพยาน มีสาระสำคัญว่า นายสมพร หรือนายหมา เดชานุภาพ นายเณร มหาวิสัย และนักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ (นายบรรเจิด จันทนะเปลิน) ได้ว่าจ้างนายประทุมให้ไปหามือปืน เพื่อให้ไปฆ่านายประมาณ แต่นายประทุมยังไม่ได้หามือปืน

วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖ เมื่อทำบันทึกคำให้การนายประทุมแล้ว พนักงานสอบสวนคดีนี้ก็นำนายประมาณไปพบนายประทุม และนายบำรุงที่โรงแรมโกลเด้นฮอส ถนนหลานหลวง กรุงเทพมหานคร หลังจากพบ นายประมาณแล้ว พนักงานสอบสวนคดีนี้ก็นำนายประทุม นายบำรุง และ สิบตำรวจเอก ไพศาล ทรัพย์อนันต์ ตำรวจกองปราบปราม ร่วมกันวางแผนจับกุม นายหมา และนายณेर ที่หน้าบ้าน นายประมาณ โดยให้ สิบตำรวจเอก ไพศาล ปลอมเป็นมือปืนไปหลอกหลวงนายหมาและ นายณेरให้ว่าจ้าง สิบตำรวจเอก ไพศาล มือปืนปลอมให้ฆ่านายประมาณ และหลอกพามาที่หน้าบ้าน นายประมาณเพื่อจับกุม โดยแบ่งกำลังเป็น ๒ ชุด ชุดหนึ่งไปดำเนินการตามแผนหลอก นายหมาและ นายณेर ที่จังหวัดนครสวรรค์ และอีกชุดหนึ่งคอยดักจับ นายหมาและนายณेर ที่หน้าบ้านนายประมาณ กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๖ การหลอกล่อนายหมาและนายณेर เป็นผลสำเร็จ สามารถจับ นายหมา และนายณेरได้ที่หน้าบ้านนายประมาณ เมื่อจับนายหมา และนายณेरได้แล้ว จึงพามาที่ กองปราบปราม นายหมา และนายณेरให้การรับสารภาพ ในวันนั้นมีการออกหมายจับ และจับนายบรรเจิด ในวันเดียวกันนั่นเอง พลตำรวจตรี ล้วน ปานรศทิพ ผู้บังคับการกองปราบปราม มีหนังสือขอแต่งตั้ง พนักงานสอบสวนคดีนี้ โดยขอแต่งตั้งตนเองเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน

วันที่ ๒๗ และ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๖ ออกหมายจับ และจับนายอภิชาติ อังศุรรางกูร นายอภิชาติให้การปฏิเสธ แต่นายบรรเจิดให้การรับสารภาพ

วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖ กรมตำรวจมีคำสั่งแต่งตั้งพนักงานสอบสวนตามหนังสือขอ แต่งตั้งของ พลตำรวจตรี ล้วน (หกวันหลังจากมีการจับกุมนายหมาและนายณेर - คำแถลงของ ผู้รับมอบอำนาจ ต่อศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๔๒ หน้า ๒)

วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๖ พลตำรวจตรี ล้วน ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน กล่าวโทษต่อ พันตำรวจเอก จุมพล มั่นหมาย พนักงานสอบสวนคดีนี้ว่า นายหมา นายณेर นายบรรเจิด และนายอภิชาติ ร่วมกันวางแผนใช้ จ้าง วาน ยุง ส่งเสริม หรือด้วยวิธีอื่นใดให้ผู้อื่นฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา และโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๓๖ พนักงานสอบสวนสอบคำให้การนายบรรเจิดไว้ในฐานะพยาน และพนักงานสอบสวนออกหมายจับผู้ร้องในวันนั้นเอง

วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๓๖ ผู้ร้องเข้ามอบตัว และพนักงานสอบสวนสรุปสำนวนสั่งฟ้อง นายหมา นายณेर นายอภิชาติ และผู้ร้อง แต่สั่งไม่ฟ้องนายบรรเจิด โดยกันไว้เป็นพยาน และเสนอ สำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นสั่งฟ้องต่อพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุดเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๓๖

ทั้งนี้ ผู้ร้องอ้างว่า คำร้องของผู้ร้องมิใช่เป็นคำร้องที่จะขอพิสูจน์ว่า ผู้ร้องมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือเป็นผู้บริสุทธิ์ตามที่ถูกฟ้อง เพราะการที่ผู้ร้องถูกกล่าวหาว่า กระทำความผิดอาญาหรือไม่ อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัย แต่อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมที่จะพิจารณาพิพากษาเท่านั้น คำร้องของผู้ร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญนี้ เป็นคำร้องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยการกระทำของเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งใช้อำนาจรัฐในฐานะเป็นพนักงานสอบสวนใช้อำนาจรัฐโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย มิได้ปฏิบัติหน้าที่ตาม ป.วิ. อาญา กระทำต่อผู้ร้องให้ตกเป็นผู้ต้องหา โดยไม่มีความผิดอาญาใดๆ เกิดขึ้น และไม่มีผู้ต้องหาคนใดกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เป็นการใช้อำนาจโดยละเมิดต่อสิทธิ เสรีภาพ ชีวิต ร่างกาย และศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของผู้ร้องที่รัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองไว้ (มิใช่เป็นการกระทำทางปกครองที่จะอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง) ผู้ถูกร้องในฐานะพนักงานอัยการใช้อำนาจรัฐอาศัยอำนาจตาม ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๒๐ ซึ่งบัญญัติห้ามพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาลโดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน ใช้อำนาจตามมาตรา ๑๒๐ ดังกล่าวนำสำนวนการสอบสวนที่ ๓๗/๒๕๓๖ ของพนักงานสอบสวนซึ่งถูกแต่งตั้งตามคำสั่งของกรมตำรวจที่ ๘๖๑/๒๕๓๖ มาสั่งฟ้องผู้ร้อง และฟ้องคดีผู้ร้องเป็นจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๕๕๐/๒๕๓๖ ของศาลอาญากรุงเทพใต้ และศาลใช้อำนาจตามมาตรา ๑๒๐ บังคับแก้คดี โดยรับฟ้องของผู้ถูกร้องไว้พิจารณา และจะใช้บังคับแก้คดีต่อไป กรณีจึงมีปัญหามาสู่ศาลรัฐธรรมนูญว่า ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕ หมายความว่าถึง State Policy มิใช่ Government Policy โดยรัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย คุ้มครองเสรีภาพของบุคคล จัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด ละเมิดสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองและรับรองไว้ มิใช่เป็นคำสั่งทางปกครอง แต่เป็นการใช้อำนาจรัฐตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งปรากฏในสำนวนการสอบสวนผู้ร้องของพนักงานสอบสวนที่พนักงานอัยการใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินคดี และศาลเป็นผู้พิจารณา เมื่อผู้ร้องซึ่งเป็นคู่ความโต้แย้งว่า การสอบสวนตาม ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๒๐ เป็นบทบัญญัติที่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ให้ศาลยุติธรรมรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว เพื่อรอคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญก่อน มิใช่เป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องรอฟังคำวินิจฉัย หรือคำพิพากษาของศาลยุติธรรม

จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิ และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ ของผู้ร้องว่า จะต้องได้รับสิทธิในการสอบสวนและการพิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ การสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของรัฐนั้น เป็นการสอบสวนที่ไม่เป็นธรรม พนักงานอัยการไม่อาจฟ้องคดีจากสำนวนการสอบสวนที่ไม่เป็นธรรม และศาลไม่อาจพิจารณาคดีต่อไป จากสำนวนการสอบสวนที่ไม่เป็นธรรม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ เพราะเป็นการละเมิดสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๕๑ การพิจารณาที่เกิดจากการสอบสวนที่ไม่เป็นธรรม เป็นการพิจารณาที่ไม่เป็นธรรม ศาลซึ่งเป็นองค์กรของรัฐ ต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ ยุติการพิจารณาคดีที่ไม่เป็นธรรมโดยพลัน

๑.๓ นางยินดี ต่อสุวรรณ ภริยาของผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยที่ ๔ โดยได้รับอนุญาตจากผู้ร้อง และศาลรัฐธรรมนูญ ส่งเอกสารและแถลงการณ์ประกอบ ดังนี้

ครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๒ คือ (๑) คำให้การของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ในชั้นศาลที่ให้การปฏิเสธ (๒) บันทึกประจำวันของกองปราบปรามที่นำ นายอนันต์ จำปาเงิน มามอบตัว (๓) คำให้การของ นายประมาธ ชันชื้อ (๔) คำร้องขอให้ศาลยกฟ้องหรือจำหน่ายคดี เพราะไม่อยู่ในเขตอำนาจศาลพิจารณาคดี (๕) คำร้องขออนุญาตยื่นอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกา (๖) คำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่สั่งไม่รับอุทธรณ์ และไม่ส่งอุทธรณ์ไปยังศาลฎีกา (๗) คำสั่งของศาล อุทธรณ์ (๘) คำสั่งศาลฎีกา (๙) คำให้การของพยาน นายถวิล อินทรักษา นายไพศาล วิเชียรเกื้อ (๑๐) คำให้การเพิ่มเติมของ นายสุประดิษฐ์ หุตะสิงห์ (๑๑) คำให้การชั้นสอบสวน พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ (๑๒) รายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีของกองกำกับการ ๒ กองปราบปราม รวม ๑๒ รายการ ซึ่งเป็นการสอบสวนที่ได้กระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและมีได้เป็นการสอบสวนตาม ป.วิ. อาญา อันเป็นการสอบสวนที่ไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง เพราะการที่ พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีโดยที่การสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยอาศัยอำนาจตาม ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๒๐ เนื่องจากพนักงานอัยการถือว่า มีการสอบสวนแล้วเท่านั้น คือ (๑) พนักงานอัยการมิได้ พิจารณา การสอบสวนที่ได้กระทำโดยที่ผู้สอบสวนมิใช่เป็นพนักงานสอบสวนตามกฎหมาย กระทำโดย ที่ไม่มีความผิดอาญาเกิดขึ้น อ้าง หรือเชื่อว่า เกิดขึ้น หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่หรือถูกขังแต่ประการใด (๒) ถ้อยคำของพยานบางคนทั้งในชั้นสอบสวนและศาลรับฟังเป็นพยานไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคสอง (๓) การสอบสวนผู้ร้องโดยอาศัยผลจากการจับที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย คำให้การของผู้ร้อง จึงเป็นคำให้การที่ได้มาโดยละเมิดต่อสิทธิของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เพราะมิได้พบเห็น การกระทำผิดอาญาใดๆ และมีใช่เป็นพยานแวดล้อมกรณี เป็นพยานที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การสอบสวน

ที่ฝ่าฝืน ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๑๒๓ มาตรา ๑๒๔ มาตรา ๑๒๕ มาตรา ๑๒๖ มาตรา ๑๒๗ มาตรา ๑๓๐ มาตรา ๑๓๑ มาตรา ๑๓๕ และมาตรา ๒๒๖ ทำให้การของ นายประมาธ ชันชื้อ ในฐานะพยาน (มิใช่ฐานะผู้เสียหาย) ชั้นสอบสวน และการนำคำให้การดังกล่าว มาเป็นพยานในชั้นศาลเป็นการละเมิดสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของผู้ร้องซึ่ง รัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองไว้ตามมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๓ วรรคสอง ข้อเท็จจริง ที่ปรากฏในสำนวนการสอบสวนไม่อาจนำมาฟ้องคดีได้ แต่พนักงานอัยการก็สั่งฟ้องโดยอาศัย ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๒๐ ซึ่งมีใช้เป็นบทบัญญัติอันเป็นดุลพินิจของพนักงานอัยการ แต่เป็นบทบัญญัติที่ให้ อำนาจเบ็ดเสร็จแก่พนักงานอัยการในการใช้อำนาจสอบสวน และทำลายบทบัญญัติของกฎหมายที่ควบคุม การพิจารณาคดีของพนักงานอัยการที่มีอยู่ใน ป.วิ. อาญา ให้หมดสภาพการใช้ด้วย

ครั้งที่สอง เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๒ เป็นเอกสารที่ นางยินดี ต่อสุวรรณ แดง ประกอบ คือ (๑) คำให้การของ นางยินดี ต่อสุวรรณ ในชั้นสอบสวน (๒) คำให้การของ นายประมาธ ชันชื้อ ในชั้นสอบสวน (๓) รายงานการประชุมคณะกรรมการตุลาการ หรือ กต. และ คำสั่งให้ นางยินดี ต่อสุวรรณ ย้ายไปรับราชการที่ศาลอุทธรณ์ (๔) สำนวนคดีแพ่ง ระหว่าง บริษัท สกายบิช ๑ โจทก์ บริษัท สราญชล ๑ จำเลย ที่ศาลจังหวัดชลบุรี และคำพิพากษาศาลฎีกา ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๓๖ ซึ่งอ่านคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๓๖ (๕) รายงานกระบวนการพิจารณาคดี เวลด์ เทรด เซ็นเตอร์ หรือคดีระหว่าง นายรังสรรค์ ต่อสุวรรณ โจทก์ และบริษัท วังเพชรบูรณ์ จำกัด กับพวก จำเลยในคดีหมายเลขดำที่ ๖๐๒๑/๒๘ ที่ศาลแพ่งและรายงานกระบวนการพิจารณาที่อธิบดีผู้พิพากษาสั่งให้เร่งคดี (๖) สำนวนคดีหมิ่นประมาท ร้อยตรี วิจิตร เอี่ยมสวัสดิ์ ฟ้อง บริษัท สกายบิช ๑ หมายเลขดำที่ ๘๕๔๕/๒๕๓๓ และสำนวนคดีบริษัท สราญชล ๑ ฟ้อง หมิ่นประมาทบริษัท สกายบิช ๑ และผู้ร้อง คดีหมายเลขดำที่ ๕๐๓๕/๒๕๓๖ ที่ศาลแขวงดุสิต (๗) สรุปสำนวนสั่งฟ้องของพนักงานอัยการ คดีลอบฆ่าประธานศาลฎีกา (๘) คำฟ้องคดี ๕๕๐/๒๕๓๖ (๙) สำนวนการสอบสวนคดีฆ่าผู้ใหญ่ว่านวิโรจน์ เหลืองสุวรรณ (๑๐) สำนวนการสอบสวนคดีลักกระเซ้ (๑๑) สำนวนการสอบสวนคดีฆ่า ศจ. ช้วน บุญเกิด และประวิติ นายอนันต์ จำปาเงิน (๑๒) หนังสือของ นายวัฒนชัย โชติชูตระกูล เลขานุการศาลฎีกาถึงอธิบดีตำรวจเรื่องการขู่พยาน ฉบับลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ และคำร้องขอ พ้นตำรวจเอก จุมพล เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๓๖ (๑๓) หนังสือพิมพ์ข่าวพิเศษ ฉบับลงวันที่ ๓ - ๕ มิถุนายน ซึ่งลงพิมพ์คำพิพากษาศาลฎีกา (๑๔) ระเบียบกรมตำรวจที่ห้ามไม่ให้เลี้ยงนักเลงอันธพาลไว้ใช้งาน และ (๑๕) สำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนที่สอบสวนพยานหลังจากที่มีการสั่งฟ้องแล้ว จำนวน ๔ ปาก รวม ๑๕ รายการ

พระราชบัญญัติให้ใช้ ป.วิ. อาญา มาตรา ๓ วรรคสอง “ให้ศาลและเจ้าพนักงานทั้งหลาย ผู้ดำเนินคดีอาญาตลอดราชอาณาจักร ปฏิบัติการตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ เว้นแต่ศาล ซึ่งมีวิธีพิจารณาพิเศษไว้ต่างหาก” บังคับให้ศาลและเจ้าพนักงานผู้ดำเนินคดีอาญาต้องปฏิบัติตาม ป.วิ. อาญา โดยเคร่งครัด และให้สิทธิแก่ประชาชน เมื่อถูกดำเนินคดีอาญาจะต้องได้รับการปฏิบัติจากศาลและเจ้าพนักงานผู้ดำเนินคดีอาญา ซึ่งต้องยึดปฏิบัติเช่นเดียวกันทั่วราชอาณาจักร เป็นกฎหมายบังคับให้อำนาจในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต้องคานอำนาจซึ่งกันและกัน โดยตรวจสอบอำนาจกัน ดังนั้น ป.วิ. อาญา จึงได้กำหนดเงื่อนไขการดำเนินคดีอาญาในกรณีที่พนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจฟ้องคดีไว้ดังนี้

อำนาจสอบสวน : ต้องมีความผิดอาญาเกิดขึ้น อ้าง หรือเชื่อว่าเกิดขึ้นในเขตอำนาจของพนักงานสอบสวน หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับในเขตอำนาจของพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนนั้นจึงจะมีอำนาจในการสอบสวน ตาม ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๕ ถ้าไม่มีความผิดอาญาเกิดขึ้นอ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิด หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของพนักงานสอบสวนแล้ว อำนาจการสอบสวนนั้นไม่อาจเกิดขึ้นได้เลย ถ้าได้มีการสอบสวนแล้ว ก็เป็นการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรม

การสอบสวน : จะกระทำได้เมื่อมีการร้องทุกข์ กล่าวโทษ หรือร้องขอให้ช่วยเหลือตาม ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๓๕ ประกอบกับมาตรา ๑๒๓ มาตรา ๑๒๔ มาตรา ๑๒๕ และมาตรา ๑๒๗ ถ้าไม่มีการร้องทุกข์ กล่าวโทษ หรือร้องขอให้ช่วยเหลือ จะทำการสอบสวนไม่ได้ ถ้าทำไป ก็เป็นการสอบสวนที่ไม่ชอบ

การฟ้องคดี : จะต้องมีการสอบสวนที่ชอบด้วย ป.วิ.อาญา มาตรา ๑๒๐

อำนาจการชำระคดีของศาล : จะต้องมีความผิดเกิดขึ้น อ้าง หรือเชื่อว่าเกิดขึ้นในเขตอำนาจของศาล ตาม ป.วิ. อาญา มาตรา ๒๒

ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๒๐ จึงเป็นบทบัญญัติที่อาจทำลายโครงสร้างกระบวนการดำเนินคดีอาญาที่อำนาจทั้งสาม คือ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล ต้องคานอำนาจซึ่งกันและกันโดยต้องตรวจสอบอำนาจซึ่งกันและกัน และอาจเป็นการทำลายหลักการของกฎหมายที่เป็นกลไกควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการ ทำให้ไม่มีผลบังคับใช้ดังกล่าวมาแล้ว พนักงานอัยการอาจใช้อำนาจได้อย่างสิ้นพัน และกระทำละเมิดต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยได้อย่างเสรีโดยไม่มีขอบเขต

การนำมาตรา ๑๒๐ มาบัญญัติไว้ในภาค ๒ ว่าด้วยสอบสวนที่บัญญัติห้ามพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาล โดยมีได้มีการสอบสวนในความคิดนั้นก่อน เป็นเงื่อนไขของการฟ้องคดีของพนักงานอัยการว่า ต้องมีการสอบสวนก่อนจึงฟ้องคดีได้ การสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือ

ไม่เป็นขบวนการนั้น ผู้ต้องหายกขึ้นต่อสู้หรืออ้างในชั้นสอบสวนต่อพนักงานสอบสวนไม่ได้ หรือยกขึ้นต่อสู้หรืออ้างต่อพนักงานอัยการในชั้นพิจารณาของพนักงานอัยการไม่ได้ มาตรา ๑๒๐ ไม่คุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในการที่จะได้รับการสอบสวนด้วยความเป็นธรรม ทั้งในชั้นพนักงานสอบสวนและในชั้นพนักงานอัยการ แม้ผู้ต้องหาจะยกขึ้นต่อสู้หรืออ้างในชั้นสอบสวนของพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการก็ไม่เกิดประโยชน์ เพราะพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ไม่ต้องดำเนินการใดๆ ทั้งสิ้น เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดี และศาลสั่งประทับฟ้องแล้ว ต้องสันนิษฐานก่อนว่า พนักงานอัยการปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต จึงเป็นหน้าที่ของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะต้องยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ว่า การสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือการสอบสวนไม่เป็นธรรม ศาลจึงจะวินิจฉัยให้ การสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือการสอบสวนที่ไม่เป็นขบวนการนั้น แม้ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในชั้นที่มีการพิจารณาคดี ศาลมีอำนาจไม่วินิจฉัยก็ได้ หรือจะให้รองจนกว่าสืบพยานโจทก์และพยานจำเลยเสร็จ และวินิจฉัยให้ก็ได้ ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะอุทธรณ์ว่า การสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เป็นขบวนการในทันทีไม่ได้ เพราะเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา ต้องห้ามอุทธรณ์ฎีกา ตาม ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๕๖ และมาตรา ๒๒๕ ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะอุทธรณ์ว่า การสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ เมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว หรือจะฎีกาได้เมื่อศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาแล้วเท่านั้น เป็นการเปิดช่องให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ตลอดจนศาลละเมิดสิทธิ เสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ตลอดไป จนกว่าคดีจะถึงที่สุด ซึ่งแต่ละคดีกว่าคดีจะถึงที่สุดก็ต้องใช้เวลานานถึงห้าปี สิบปี หรือนานกว่านั้น จึงเป็นกฎหมายที่ไม่คุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย

พนักงานอัยการตีความ และใช้กฎหมายในลักษณะนี้มานานแล้ว หลักฐานที่ยืนยันให้เห็นได้ชัดเจนว่า พนักงานอัยการตีความและใช้มาตรา ๑๒๐ ไปในทางขยายอำนาจ ใช้อำนาจโดยไร้ขอบเขต และใช้อำนาจตามอำเภอใจ คือคำพิพากษาฎีกาที่ได้ตัดสินเป็นจำนวนมาก รวมทั้งคำพิพากษาฎีกาทุกฉบับที่ผู้ถูกร้องอ้างในคำแถลง ศาลฎีกาตัดสินเกี่ยวกับอำนาจฟ้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๑๒๐ ในทำนองว่า พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้องคดี เพราะการสอบสวนไม่ชอบ หรือการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ถือว่าไม่มีการสอบสวน พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้องคดี เป็นต้น แม้จะมีคำพิพากษาฎีกาตัดสินออกมาเป็นบรรทัดฐานเป็นจำนวนมาก และตัดสินมาเป็นเวลานานแล้วก็ตาม พนักงานอัยการยังคงนำคดีที่การสอบสวนไม่ชอบฟ้องต่อศาลด้วยความภาคภูมิใจตลอดมา รวมทั้งคดีที่ฟ้องผู้ร้องเป็นคดีอาญาหมายเลขคำที่ ๕๕๐/๒๕๓๖ ของศาลอาญากรุงเทพใต้ด้วย พนักงานอัยการไม่เคยยึดแนวคำพิพากษาฎีกามาปฏิบัติ ยังมีคำพิพากษาฎีกาออกมาซ้ำๆ มากเท่าไรยิ่งแสดงให้เห็นว่า พนักงานอัยการใช้อำนาจตามมาตรา ๑๒๐ โดยการตีความขยายให้มีอำนาจฟ้องมากขึ้น เพราะมีคดีเป็นจำนวนมาก

ที่อยู่ตึกลงในศาลชั้นต้น เพราะคู่ความไม่อุทธรณ์ ไม่มีเงิน ไม่มีปัญญาอุทธรณ์ หรือยุติในศาลอุทธรณ์เพราะไม่มีเงินที่จะฎีกา หรือต้องห้ามตามกฎหมายมิให้ฎีกา ประชาชนต้องรับกรรมโดยที่ไม่มีอะไรเกิดขึ้นกับพนักงานอัยการ พนักงานอัยการยังคงลอยนวลอยู่จนทุกวันนี้ โดยมีมาตรา ๑๒๐ เป็นช่องทาง และเป็นเกราะคุ้มกันพนักงานอัยการตลอดมา

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักประกันความยุติธรรมแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะได้รับความยุติธรรมจากการสอบสวนและการพิจารณาที่เป็นธรรมในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการสอบสวน มิใช่ผูกพันเฉพาะศาลที่จะต้องให้ความยุติธรรมเท่านั้น แต่ผูกพันเจ้าพนักงานในกระบวนการสอบสวน และในกระบวนการพิจารณาที่จะต้องให้ความยุติธรรมในกรณีดังกล่าวด้วย โดยนำมาตรานี้มาบัญญัติไว้ในหมวดศาล ให้เป็นสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาว่า การสอบสวนหรือการพิจารณาคดีต้องเป็นธรรม ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ต้องยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ว่า การสอบสวนเป็นธรรมหรือไม่ เพราะเป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องพิจารณาก่อนที่จะประทับฟ้องคดีไว้พิจารณาว่า การสอบสวนเป็นธรรมหรือไม่ เป็นการตรวจสอบอำนาจฟ้องของพนักงานอัยการก่อนที่จะรับฟ้อง และผู้ต้องหาสามารถยกขึ้นต่อสู้ หรือยกขึ้นอ้างทั้งในชั้นสอบสวนของพนักงานสอบสวน และในชั้นของพนักงานอัยการได้ เพราะรัฐธรรมนูญบัญญัติให้เป็นสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย ให้มีสิทธิที่จะได้รับการสอบสวนที่เป็นธรรม เมื่อผู้ต้องหายกขึ้นต่อสู้ พนักงานสอบสวนจะสอบสวนโดยไม่ชอบต่อไปอีกไม่ได้ ต้องแก้ไขให้ถูกต้อง และพนักงานอัยการจะต้องแก้ไขให้ถูกต้องด้วย การสอบสวนด้วยความเป็นธรรมนั้น เป็นสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยทุกคน จึงมีผลในทางกฎหมายคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยมากขึ้น จำเลยจะยกขึ้นอ้างในชั้นศาลเวลาใดก็ได้ว่า การสอบสวนได้กระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เป็นธรรม ศาลจะต้องตรวจสอบการสอบสวนในทันทีว่า การสอบสวนได้กระทำโดยชอบด้วยกฎหมายหรือเป็นธรรมหรือไม่ ศาลจะต้องสอบถามพนักงานอัยการโจทก์ หรือต้องไต่สวนคำร้องของจำเลยทันที ศาลจะสั่งให้รอวินิจฉัยในคำพิพากษาและพิจารณาคดีต่อไปอีกไม่ได้ เพราะการพิจารณาคดีต่อไปนั้นเป็นการพิจารณาคดีที่ไม่เป็นธรรมตามมาตรา ๒๕๑ เมื่อศาลรับคำฟ้องและไต่สวนแล้วพบว่า การสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เป็นธรรม ศาลต้องพิพากษายกฟ้องทันที ศาลจะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปไม่ได้ เพราะการดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปเป็นการพิจารณาที่ไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ศักดิ์สิทธิ์หรือยุติการละเมิดสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชน

ปัญหาที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญนั้น มิใช่เป็นเรื่องส่วนตัว แต่เป็นเรื่องส่วนรวม เป็นเรื่องของประเทศชาติ เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งระบบ บังเอิญคดีนี้เกิดขึ้นกับผู้ร้อง และผู้ร้องเห็นช่องโหว่ของ ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๒๐ ได้ชัดเจนว่า เป็นอันตรายต่อประชาชนอย่างยิ่ง และเป็น

บทบัญญัติที่ทำลายระบบกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนได้ทั้งระบบ ถ้ามบทบัญญัตินี้ยังคงมีอยู่ต่อไป การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชนที่บัญญัติไว้ในมาตราอื่นของ ป.วิ. อาญา และในรัฐธรรมนูญเกือบทั้งหมดจะไม่มีผลใช้บังคับได้เลย

ผู้ร้องไม่ได้ถ่วงคดี เพราะการมีคดีเป็นความสูญเสียที่ไม่อาจประมาณเป็นเงินทองได้เลย การที่ผู้ร้องต้องชก้านพยานโจทก์อย่างหนักและใช้เวลานาน อีกทั้งจะต้องสืบพยานจำเลยต่อไป เพราะต้องการให้ข้อเท็จจริงปรากฏในสำนวนคดีของศาลจนสิ้นกระแสความ เพราะคดีนี้เกิดขึ้นอย่างผิดปกติก่อนมีการสอบสวนที่ผิดปกติ มีการฟ้องอย่างผิดปกติ และมีการพิจารณาคดีอย่างผิดปกติ จากพฤติการณ์ของการดำเนินคดี ที่ผ่านมา ผู้ร้องจำเป็นต้องหาทางป้องกันตัวเองให้หลุดพ้นจากการกล่าวหา และต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า เรื่องที่ผู้ร้องถูกดำเนินคดีมานั้น ไม่มีมูลคดีอาญาเกิดขึ้น แต่เป็นเรื่องที่มีการสร้างเรื่องแล้วนำมาดำเนินการเสมือนหนึ่งมีมูลคดีอาญา จึงจำเป็นต้องรวบรวมข้อเท็จจริงทั้งหมดให้ปรากฏในสำนวนคดีของศาลจนสิ้นกระแสความ ไม่ว่าจะเป็ข้อเท็จจริงที่ได้จากการชก้านพยานโจทก์ หรือข้อเท็จจริงที่ผู้ร้องในฐานะจำเลยแสวงหาและนำสืบให้ปรากฏไว้ในสำนวนคดีของศาล เพราะสภาพของการต่อสู้คดีของผู้ร้องมิใช่เป็นการต่อสู้กันระหว่างผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลย กับพนักงานอัยการซึ่งเป็นโจทก์เท่านั้น แต่ต่อสู้กับอำนาจบางอย่างอันมิใช่เป็นอำนาจรัฐที่เป็นธรรมแต่อย่างใด การที่จะให้ผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยตัดพยาน แล้วให้ศาลพิพากษาคดีเพื่อให้คดีจบโดยเร็ว นั้น เป็นกรณีที่ไม่อาจจะคิดทำได้โดยเด็ดขาดสำหรับคดีของผู้ร้อง

คดีนี้ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้พิพากษายกฟ้องหลายครั้ง แต่ศาลมิได้พิจารณาคำร้องของผู้ร้อง สาเหตุที่ศาลไม่พิจารณาคำร้องขอให้ยกฟ้องผู้ร้อง เพราะพนักงานอัยการโจทก์ ไม่ปฏิบัติหน้าที่ในการพิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรมในระหว่างการดำเนินคดีในศาล ในการพิจารณาคดี พนักงานอัยการโจทก์ได้รับสำเนาคำร้องขอให้ยกฟ้องของผู้ร้องทุกครั้ง หากพนักงานอัยการโจทก์พิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรม พนักงานอัยการโจทก์จะต้องตรวจคำร้องขอให้ยกฟ้องของผู้ร้อง ถ้าเห็นว่า คำร้องของผู้ร้องไม่เป็นความจริง หรือไม่มีเหตุผลที่จะยกฟ้องได้ พนักงานอัยการชอบที่จะคัดค้านต่อศาล ถ้าพนักงานอัยการตรวจคำร้องของผู้ร้องแล้วเห็นว่า เป็นความจริงและมีเหตุผลที่จะยกฟ้องได้ พนักงานอัยการชอบที่จะแถลงไม่คัดค้าน แต่พนักงานอัยการไม่เคยใช้อำนาจนั้นในศาล เพราะพนักงานอัยการไม่เคยแถลงคัดค้านหรือแถลงไม่คัดค้านคำร้องของผู้ร้องแต่อย่างใด หากพนักงานอัยการโจทก์ใช้อำนาจพิจารณาคดี จะทำให้คดียุติลงได้โดยศาลพิพากษายกฟ้อง ไม่ต้องสืบพยานโจทก์และจำเลยต่อไป เพราะการแถลงคัดค้านหรือแถลงไม่คัดค้านคำร้องของจำเลยที่ขอให้ศาลพิพากษายกฟ้องนั้น เป็นการคานอำนาจในการพิจารณาคดีของศาลอย่างหนึ่งซึ่งทำให้การพิจารณาคดีดำเนินไปได้ด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรมได้ ถ้าผู้ร้องยื่นคำร้องให้

ศาลยกฟ้อง เพราะข้อเท็จจริงในสำนวนการสอบสวนไม่มีมูลคดีอาญา โจทก์เอาข้อเท็จจริงนอกสำนวน การสอบสวนมาฟ้องคดีต่อศาล พนักงานอัยการโจทก์แถลงไม่คัดค้าน ศาลจะต้องพิพากษายกฟ้อง ศาลจะเฉลอสั่งเป็นอย่างอื่นไม่ได้ หรือจะสั่งให้รอวินิจฉัยในคำพิพากษาไม่ได้ ถ้าพนักงานอัยการโจทก์แถลงคัดค้านว่า คำร้องที่ผู้ร้องร่อนนั้นไม่เป็นความจริง ผู้ร้องจะได้ขอให้ศาลได้สวนคำร้องของผู้ร้อง เพื่อให้ได้ความจริงศาลจะต้องได้สวนเพื่อให้ปรากฏข้อเท็จจริง และศาลต้องมีคำสั่งยกคำร้องของผู้ร้อง ถ้าพบว่าคำร้องของผู้ร้องไม่ถูกต้อง หรือไม่เป็นความจริง และหากพบว่าคำร้องนั้นเป็นความจริง ศาลต้องมีคำพิพากษายกฟ้อง การที่พนักงานอัยการละเลยไม่ทำหน้าที่ตามกฎหมายในฐานะพนักงานอัยการ ซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องให้มีการพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็ว โดยการคำนอำนาจของศาลได้ จึงเป็นเหตุให้คดีของผู้ร้องต้องล่าช้า ทั้ง ๆ ที่คดีไม่มีสาระที่จะต้องดำเนินการพิจารณาอีกต่อไปแล้ว

การที่ผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยไม่ตัดพยาน แล้วให้ศาลพิจารณาคดีไปนั้นมิได้หมายความว่า คดีจะยุติ โดยที่สืบพยานโจทก์ไม่เสร็จ และจำเลยยังไม่ได้สืบพยานแต่อย่างใด คดีอาญานั้นศาลสามารถยุติคดีได้ตลอดเวลา แม้สืบพยานโจทก์ยังไม่เสร็จและจำเลยยังไม่ได้สืบพยานเลยก็ตาม เพราะการลงโทษจำเลยไม่ได้ขึ้นอยู่กับพยานจำเลย แต่ขึ้นอยู่กับพยานโจทก์เป็นสำคัญ อีกทั้งจำเลยไม่จำเป็นต้องเป็นฝ่ายที่จะขอให้ยุติคดี ศาลสามารถยุติคดีได้โดยอำนาจของศาลเอง เพราะมีกฎหมายให้อำนาจศาลทำได้ ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา ๑๗๔ วรรคสี่ และมาตรา ๑๘๕ ซึ่งศาลสามารถสั่งดสืบพยาน แล้วพิพากษายกฟ้องได้ การที่ศาลดำเนินคดีอาญาโดยที่คดีไม่มีมูล หรือโดยที่การสอบสวนนั้นได้ทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายทั้ง ๆ ที่ศาลรู้แล้ว เป็นการที่ศาลได้พิจารณาคดีโดยไม่มีอำนาจ การพิจารณาคดีของศาลที่ตั้งอยู่บนฐานของการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรืออยู่บนฐานของสำนวนการสอบสวนคดีที่ไม่มีมูล แต่ยังคงขึ้นดำเนินคดีไป เป็นการที่ศาลพิจารณาโดยไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑ และเป็นการที่ศาลซึ่งเป็นองค์กรของรัฐใช้อำนาจโดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพของประชาชน อันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เพราะศาลมีความยุติธรรมเป็นหนึ่งแห่งอำนาจอธิปไตยที่จะต้องชำระให้แก่ประชาชนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ และมาตรา ๒๖ ศาลจะต้องยุติคดีทันทีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า มีการละเมิดสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยองค์กรของรัฐองค์กรใดองค์กรหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นในชั้นสอบสวนของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือแม้แต่ในชั้นศาลเองก็ตาม

การยุติคดีในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องหาหรือจำเลย ไม่เคยมีธรรมเนียมปฏิบัติมาก่อน เพราะไม่มีรัฐธรรมนูญฉบับใดบัญญัติถึงการใช้อำนาจขององค์กรของรัฐที่จะต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของประชาชนตาม

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ ไม่มีรัฐธรรมนูญฉบับใดที่บัญญัติให้สิทธิบุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ใช้สิทธิในทางศาล หรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในศาลได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคสอง ไม่มีรัฐธรรมนูญฉบับใดที่บัญญัติให้ศาลต้องพิจารณาพิพากษาคดีตามรัฐธรรมนูญ และตามกฎหมายมาก่อนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓ และมาตรา ๒๔๕ วรรคหนึ่ง ไม่มีรัฐธรรมนูญฉบับใดที่บัญญัติให้มีศาลรัฐธรรมนูญ และไม่มีรัฐธรรมนูญฉบับใดที่บัญญัติให้สิทธิ และเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ได้รับความคุ้มครอง และมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายดังที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗

บัดนี้ มีรัฐธรรมนูญที่บัญญัติรับรองสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แล้ว และมีศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการละเมิดสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ รัฐจึงต้องปกป้องรักษารัฐธรรมนูญให้เป็นกฎหมายสูงสุดที่ผู้ใด หรือองค์กรใดจะล่วงละเมิดมิได้ ศาลยุติธรรมจะยึดถือธรรมเนียมปฏิบัติที่ไม่ชอบต่อไปอีกไม่ได้ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวต้องมีความศักดิ์สิทธิ์ และต้องบังคับใช้ทันที เมื่อมีการละเมิดสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของประชาชน โดยจะต้องระงับการกระทำดังกล่าวทันที แม้จะอ้างว่า ไม่มีธรรมเนียมปฏิบัติมาก่อน แต่ธรรมเนียมปฏิบัตินั้นมิใช่กฎหมาย และศาลต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ดังนั้น หากปรากฏว่า มีการละเมิดสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องหาหรือจำเลยเกิดขึ้นโดยองค์กรของรัฐ เช่น การสอบสวนที่พนักงานสอบสวนทำมาไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลจะต้องยุติคดีทันที

จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๕๑ การที่ผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๕๕๐/๒๕๓๖ ของศาลอาญากรุงเทพใต้ มีสิทธิได้รับการสอบสวนและการพิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๕๑ เพราะการสอบสวนที่ไม่เป็นธรรมนั้น ไม่อาจจะนำมาฟ้องและดำเนินคดีกับผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๕๑ และการพิจารณาคดีที่ไม่เป็นธรรม เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๕๑

๒. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีหนังสือ ที่ ดช ๐๐๐๔.๖/๑๑๕๐๒ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๒ ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญ สรุปความได้ว่า

๒.๑ ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พุทธศักราช ๒๕๒๓ ประกาศ ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๓ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันครบกำหนดสามสิบวัน นับจากวันประกาศ (มีผลใช้บังคับในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๒๓) แต่กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือ ค่วนที่สุค

ที่ มท. ๐๓๑๐/ว. ๑๖๖๗ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๒๓ ส่งสำเนาข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พุทธศักราช ๒๕๒๓ และ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๒๓ แจงให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด และให้เลื่อนกำหนดเวลาการใช้บังคับออกไป โดยเริ่มใช้ บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๒๓ ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย และหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท. ๐๓๑๐/๑๖๖๗ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๒๓ ไม่มีข้อความระบุว่า การประกาศใช้ข้อบังคับ กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พุทธศักราช ๒๕๒๓ นั้นกระทำโดยอาศัย ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด คงปรากฏตามสำเนาหัวข้อสำคัญของการประชุมชี้แจงข้อบังคับกระทรวง มหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พุทธศักราช ๒๕๒๓ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๒๓ ว่า ข้อบังคับนี้จะไม่อ้างถึง ป.วิ. อาญา และระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน แต่จะอาศัยอิงหลักการตามกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าว และปรากฏตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนความผิดอาญา สั่ง ณ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๕ ว่า อำนาจการสั่งประกาศใช้ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยนี้ อาศัย ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๖

ดังนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายประเทือง กิริติบุตร) และเจ้าหน้าที่กระทรวง มหาดไทยที่เกี่ยวข้อง ย่อมทราบเกี่ยวกับอำนาจการออกข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบ การดำเนินคดีอาญา พุทธศักราช ๒๕๒๓ ด้วยตนเองโดยตรง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ คงทราบ และได้เห็นว่า การถือปฏิบัติงานราชการตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวนี้ เป็นไปตาม ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๖

๒.๒ เกี่ยวกับอำนาจของพนักงานสอบสวนตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย ระเบียบการดำเนินคดีอาญา พุทธศักราช ๒๕๒๓ ที่ระบุไว้ใน ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๖

ป.วิ. อาญา ลักษณะ ๒ อำนาจพนักงานสอบสวนและศาล หมวด ๑ หลักทั่วไป มาตรา ๑๖ บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในการที่จะปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.อาญานี้ ต้องเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับทั้งหลายอันว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจนั้นๆ โดย ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๑ บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจ สอบสวนความผิดอาญาภายในเขตอำนาจของตน ดังนั้น ผู้มีอำนาจและหน้าที่สอบสวนความผิดอาญา จึงเป็นพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนผู้เป็นหัวหน้า และพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ แต่ ป.วิ. อาญา ไม่กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับเขตอำนาจไว้ เขตอำนาจการสอบสวน จึงต้องเป็นไปตาม กฎหมายและข้อบังคับทั้งหลาย ซึ่งว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ

๒.๓ กฎหมาย ประกาศ และข้อบังคับทั้งหลาย ซึ่งว่าด้วยอำนาจหน้าที่และเขตอำนาจของตำรวจได้แก่

พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๐๘ และประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๑๕ เรื่อง กำหนดหน่วยงาน เขตอำนาจการรับผิดชอบ และเขตพื้นที่การปกครองของหน่วยราชการในกรมตำรวจ ข้อ ๑ กำหนดให้กรมตำรวจมีเขตอำนาจการรับผิดชอบและเขตพื้นที่การปกครองในการปฏิบัติหน้าที่ตาม ป.วิ. อาญา และตามบทกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับความผิดคดีอาญาทั้งหลายทั่วราชอาณาจักร

พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๔ และพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕ กำหนดให้กองปราบปราม เป็นส่วนราชการบริหารส่วนกลาง สังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กรมตำรวจ ประกาศกระทรวงมหาดไทยเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๑๕ เรื่อง กำหนดหน่วยงานเขตอำนาจการรับผิดชอบ และเขตพื้นที่การปกครองของหน่วยราชการในกรมตำรวจ และพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๖ กำหนดให้กองปราบปรามเป็นส่วนราชการบริหารส่วนกลาง สังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กรมตำรวจ มีเขตอำนาจการรับผิดชอบ และหน้าที่ตาม ป.วิ. อาญา และตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับความผิดคดีอาญาทั้งหลายทั่วราชอาณาจักร

ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พุทธศักราช ๒๕๒๓ กำหนดว่า “ข้อ ๒.๕ กำหนดให้อธิบดีกรมตำรวจเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนทั่วราชอาณาจักร และมีอำนาจสั่งการเกี่ยวกับคดีได้ทุกกรณี” ซึ่งรวมทั้งการมีคำสั่งแต่งตั้งให้ข้าราชการตำรวจผู้ใดเป็นพนักงานสอบสวน การที่อธิบดีกรมตำรวจมีคำสั่งที่ ๘๖๑/๒๕๓๖ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖ แต่งตั้งพลตำรวจตรี ล้วน ปานรศทิพ ผู้บังคับการกองปราบปรามกับพวก เป็นพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนคดีที่ผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ ถูกกล่าวหาว่า ร่วมกันใช้ จ้าง วาน หรือยุยงส่งเสริมหรือกระทำด้วยวิธีอื่นใด ให้ผู้อื่นกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา พนักงานสอบสวนตามคำสั่งกรมตำรวจดังกล่าว จึงมีอำนาจสอบสวนความผิดอาญา และมีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตาม ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๒๑ - มาตรา ๑๕๒ ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

สำนักงานตำรวจแห่งชาติเห็นว่า ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๒๐ และข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พุทธศักราช ๒๕๒๓ ข้อ ๒ และข้อ ๒.๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

๓. ผู้ถูกร้องโดย นายพรศักดิ์ ศรีณรงค์ พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด (แทน) มีหนังสือลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๒ ถึงศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งแจ้งสรุปความได้ว่า ประเด็นในคดีนี้มีเพียงว่า ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๒๐ ขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งผู้ถูกร้องเห็นว่า

๓.๑ ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๖ เป็นกฎหมายที่บัญญัติแต่เพียงว่า อำนาจศาล ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ต้องเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับทั้งหลายอันว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานนั้นๆ ซึ่งหมายถึงว่า อำนาจของเจ้าพนักงานใด ย่อมเป็นไปตามกฎหมาย และข้อบังคับทั้งหลายที่ว่าด้วยการกำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานนั้นๆ ซึ่งอำนาจของพนักงานแต่ละคน ย่อมแตกต่างกันและไม่เหมือนกัน จำเป็นต้องใช้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ออกประกาศหรือข้อบังคับเพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานในหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดไม่ขัดกัน เช่น ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๘ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นพนักงานสอบสวน ต่อมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกำหนดให้พนักงานตำรวจฝ่ายเดียวเป็นพนักงานสอบสวน เพราะหาก รัฐมนตรีไม่กำหนดดังกล่าวแล้ว เมื่อคดีเกิดขึ้น พนักงานฝ่ายปกครองก็สอบสวน พนักงานตำรวจก็สอบสวน ย่อมเกิดการซ้ำซ้อนและเป็นที่เดือดร้อนแก่ประชาชน เป็นต้น

๓.๒ ป.วิ. อาญา มาตรา ๒๘ ให้ (๑) พนักงานอัยการ (๒) ผู้เสียหาย มีอำนาจฟ้อง คดีอาญาต่อศาล แต่มาตรา ๑๒๐ จำกัดอำนาจพนักงานอัยการ คือ ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใด ต่อศาลโดยที่ไม่มีการสอบสวนในความคิดเห็นนั้นก่อน ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดขั้นตอนการดำเนินคดีอาญา โดยรัฐว่า ต้องกลั่นกรอง ตรวจสอบ และรวบรวมพยานหลักฐานก่อนดำเนินคดี อันเป็นการคุ้มครอง สิทธิ เสรีภาพของประชาชนมิให้ถูกกระทบกระเทือน มิใช่เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจอัยการฟ้องคดีได้ตามอำเภอใจ

“การสอบสวน” นั้น ป.วิ. อาญา มาตรา ๒ (๑๑) นิยามคำว่า หมายความว่า การรวบรวม พยานหลักฐาน และการดำเนินการตามบทบัญญัติแห่ง ป.วิ. อาญา ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับ ความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ การสอบสวน นั้น ป.วิ. อาญา บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๐ ถึงมาตรา ๑๔๗ แล้ว

การสอบสวนที่มีได้ดำเนินไปตาม ป.วิ. อาญา ไม่ถือว่า เป็นการสอบสวน แม้ ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๒๐ อาจแปลความหมายว่า ให้พนักงานอัยการฟ้องคดีได้ ถ้ามีการสอบสวนแล้ว ก็มีใ้ว่า พนักงานอัยการจะฟ้องได้ทุกกรณี หากการสอบสวนไม่ชอบหรือการสอบสวนไม่เป็นธรรม พนักงาน อัยการก็ฟ้องคดีมิได้ เพราะถือว่า ไม่มีการสอบสวน ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๒๖/๒๕๔๓ ที่ ๕๕/๒๕๔๑, ที่ ๑๕๐๗/๒๕๔๔ ที่ ๗๕๐/๒๕๔๔ และที่ ๘๐๑/๒๕๑๑ เป็นต้น

ถ้าคดีที่จำเลยถูกฟ้องโดยไม่ชอบด้วย ป.วิ. อาญา ระเบียบการดำเนินคดีของกรมตำรวจ หรือข้อบังคับว่าด้วยการสอบสวนของกระทรวงมหาดไทยแล้ว ความหรือข้อเท็จจริงในสำนวนจะต้องปรากฏต่อศาลอาญากรุงเทพใต้ และศาลคงจะต้องหยิบยกขึ้นมาพิจารณา ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ของจำเลย

สรุป ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๒๐ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

โดยที่ข้อเท็จจริงที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับไว้มีเพียงพอที่จะวินิจฉัยคำร้องเหล่านี้แล้ว ไม่จำเป็นต้องแสวงหาพยานหลักฐานอื่นใดอีก

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๑) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๑ มาตรา ๗๐ มาตรา ๗๕ มาตรา ๒๓๗ มาตรา ๒๔๑ มาตรา ๒๔๓ และมาตรา ๒๖๔

(๒) พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช ๒๔๗๗ มาตรา ๓ และมาตรา ๕

(๓) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๑๑) และ (๑๕) มาตรา ๑๖ มาตรา ๗๘ มาตรา ๙๐ มาตรา ๑๒๐ ถึงมาตรา ๑๔๗ มาตรา ๑๕๗ มาตรา ๑๖๒

(๔) ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๒๓ ข้อ ๒.๕

(๕) พระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๑๕

(๖) ระเบียบกรมอัยการ ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๘ ข้อ ๖ ข้อ ๓๓ และข้อ ๓๕

ปัญหาที่ต้องพิจารณา

(๑) ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้หรือไม่

(๒) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

คำวินิจฉัย

ปัญหาแรก การที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า (๑) คำสั่งกรมตำรวจที่ ๘๖๑/๒๕๓๖ เป็นคำสั่งที่ขัดรัฐธรรมนูญ (๒) การกระทำของพนักงานสอบสวนที่สอบสวนผู้ร้องโดยอาศัยคำสั่งดังกล่าว ละเมิดสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ (๓) คำสั่งแต่งตั้งพนักงานสอบสวนที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญนั้น พนักงานสอบสวนดังกล่าวไม่มีอำนาจสอบสวนและ (๔) การกระทำของพนักงานสอบสวนต่อผู้ร้องดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ เพราะละเมิดสิทธิ เสรีภาพ

และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ร้อง นอกจากนี้ ผู้ร้องอ้างว่า การกระทำของเจ้าพนักงานของรัฐ ในฐานะเป็นพนักงานสอบสวน ใช้อำนาจของรัฐโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย มิได้ปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ กระทำต่อผู้ร้องให้ตกเป็นผู้ต้องหา โดยผู้ร้องมิได้กระทำความผิดอาญา และมีได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด การกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิ เสรีภาพ ชีวิต ร่างกาย และศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของผู้ร้องที่รัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองไว้ ซึ่งขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และขอให้ศาลอาญากรุงเทพใต้ส่งมาพิจารณา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ นั้น เห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีของผู้ร้อง คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๒๐ ที่ผู้ร้องอ้างว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยได้

ปัญหาที่สอง ปัญหานี้มีข้อควรพิจารณา ๒ ประเด็น คือ

ประเด็นแรก การที่ผู้ร้องเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ พิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ เป็นบทบัญญัติที่กล่าวอย่างกว้างๆ ว่า อำนาจศาล อำนาจผู้พิพากษา อำนาจพนักงานอัยการ และอำนาจพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ในการที่จะปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ต้องเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับทั้งหลายอันว่าด้วย... มาตรา ๑๖ ไม่มีบทบัญญัติส่วนหรือตอนใดมีข้อความขัดหรือแย้งต่อหลักรัฐธรรมนูญ หรือรัฐธรรมนูญมาตราใด

ส่วนข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พุทธศักราช ๒๕๒๓ ที่พนักงานสอบสวนนำมาใช้บังคับแก่คดีของผู้ร้อง ไม่มีข้อความระบุว่า การประกาศใช้ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้กระทำโดยอาศัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด อาจมีปัญหากับอำนาจหน้าที่ของผู้ออกข้อบังคับนี้ เพราะมิได้อ้างตัวบทกฎหมายซึ่งเป็นแม่บทในการออกข้อบังคับดังกล่าว แต่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช ๒๕๓๗ มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และ... ให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง... เช่นเดียวกันกับพระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. ๒๕๒๗ มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมรักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และ...ออกระเบียบ... รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ จึงต้องร่วมกันออกกฎกระทรวง หรือระเบียบ เพราะมิใช่

กรณีตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจ...ออกกฎกระทรวง... ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวง... และพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจ... ออกกฎกระทรวง... และกำหนดกิจการอื่น... ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจของกระทรวงนั้น ... ซึ่งปัญหาการออกกฎกระทรวง หรือข้อบังคับ รวมทั้ง คำสั่งต่าง ๆ ของกรมตำรวจในการสอบสวนผู้ร้องนี้ ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัยให้ได้ ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๒

ประเด็นที่สอง การที่ผู้ร้องเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดต่อรัฐธรรมนูญนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า เนื่องจากพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช ๒๕๓๗ มาตรา ๓ วรรคสอง บัญญัติให้ศาลและเจ้าพนักงานทั้งหลาย ผู้ดำเนินคดีอาญาตลอดราชอาณาจักร ปฏิบัติการตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ห้ามพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาล โดยมีได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน โดยมีมาตรา ๒ (๑๑) นิยามคำว่า “การสอบสวน” ให้หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ จึงเป็นการชอบแล้ว แต่เมื่อปรากฏจากคำร้องของผู้ร้องว่า มาตรา ๑๒๐ ที่ห้ามพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาลโดยมิได้มีการสอบสวนนั้น ไม่มีบทบัญญัติระบุนำห้ามโดยชัดแจ้ง ในกรณีที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีที่มีการสอบสวนแล้ว แต่ปรากฏว่า การสอบสวนนั้นได้กระทำโดยไม่ชอบหรือไม่เป็นธรรม จึงเป็นช่องทางให้พนักงานอัยการใช้อำนาจในทางที่ผิดได้ ประกอบกับมีคำพิพากษาศาลฎีกาว่า การสอบสวนตาม ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๒๐ ต้องเป็นการสอบสวนที่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นธรรม จึงจะเป็นการสอบสวนที่ถูกต้อง ถ้าความจริงเป็นดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า การสอบสวนและการพิจารณาคดีของผู้ร้องดำเนินมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๖ ซึ่งเป็นเวลากว่าหกปีแล้ว และการสอบสวนได้กระทำโดยมิชอบและไม่เป็นธรรม ซึ่งผู้ร้องได้ชี้แจงเหตุผล และขอให้ศาลยกฟ้องหลายครั้ง แต่ทุกครั้งที่ผู้ร้องขอให้ศาลยกฟ้อง พนักงานอัยการมิได้คัดค้านหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด หรือมิได้ใช้อำนาจถอนฟ้องคดีนั้น และเมื่อพบข้อเท็จจริงที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ในระหว่างการพิจารณาคดีนี้ ศาลก็ได้ยุติการพิจารณา ประกอบกับพนักงานอัยการในคดีนี้ชี้แจงว่า แม้ ป.วิ. อาญา มาตรา ๑๒๐ อาจแปลความหมายว่า ให้พนักงานอัยการฟ้องคดี ถ้ามีการสอบสวนแล้ว

ก็มีใช้ว่าพนักงานอัยการจะฟ้องได้ทุกกรณี ... กรณีจึงเป็นการแน่ชัดว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการสอบสวนและใช้บังคับมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๗ ผ่านมาหลายสิบปีแล้วนั้น ยังมีข้อความไม่ชัดเจน เพราะอาจแปลความได้ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ดังนั้นเมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ และมีมาตรา ๒๕๑ บัญญัติ - รับรองไว้ชัดเจนแล้วว่า ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยย่อมมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ บัญญัติว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้ แต่บทบัญญัติว่าด้วยการสอบสวน และการพิจารณาคดีในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ การสอบสวนของพนักงานสอบสวน การพิจารณาของพนักงานอัยการ และการพิจารณาคดีของศาลทุกระดับ ยังมีข้อความไม่ชัดเจน จึงเป็นเหตุให้ผู้ร้อง พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล แปลความหมายคำว่า “การสอบสวน” ต่างกัน ประกอบกับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ยังไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ จำเป็นต้องพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญโดยด่วน

ส่วนคำขอให้ศาลรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิและเสรีภาพต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญนั้น รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้โดยเฉพาะในมาตราต่างๆ ซึ่งบุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง และรัฐมีนโยบายต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง อยู่แล้ว ถ้าผู้ร้องถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพใดๆ ที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิของตน หรือใช้สิทธิทางศาลยกขึ้นเป็นข้ออ้างหรือเป็นข้อต่อสู้ในศาลได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคสอง แต่ไม่อาจขอให้ศาลรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าวให้แก่ผู้ร้องได้ เพราะรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจกระทำการเช่นนั้น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่มาตรา ๑๒๐ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง ส่วนคำขออื่นไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

นายประเสริฐ นาสกุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ